

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 8Cdo/90/2025                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 1113200292                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 12.11.2025                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Ivan Rumana              |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2025:1113200292.2 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: C. B., narodený X.A. XXXX, bytom: X. Č.. XX, N. E., t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody Košice - Šaca, právne zastúpeného JUDr. Milanom Kuzmom, advokátom so sídlom Floriánska č. 16, 040 01 Košice, proti žalovanej: Slovenská republika zastúpená Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky, so sídlom: Štúrova 2, Bratislava, o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, v konaní o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 13. októbra 2021, č.k. 2Co/6/220-335, takto

### rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 13. októbra 2021, č.k. 2Co/6/220-335 a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) z 28. júna 2018, ktorým zamietol žalobu proti žalovanej Slovenskej republike zastúpenej 1/ Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a zastúpenej 2/ Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci. Žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie rozhodol v poradí druhým rozsudkom zo dňa 28. júna 2018 č. k. 9C/1/2013-254 tak, že zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci voči žalovanej zastúpenej Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky náhrady škody - nemajetkovej ujmy vo výške 4.000,-eur a voči žalovanej zastúpenej Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky náhrady škody - nemajetkovej ujmy vo výške 3.000,- eur, z titulu nesprávneho úradného postupu vyšetrovateľa Policajného zboru a prokuratúry v trestnom konaní vedenom proti žalobcovi pre trestný čin vraždy pod ČVS: PPZ-18/BOK-V-2007 a sp. zn. VII/2Gv93/06-709, ktorým postupom boli spôsobené nedôvodné prieťahy v konaní. Súd v ďalšom konaní vychádzal zo záväzného právneho názoru odvolacieho Krajského súdu v Bratislave v uznesení zo dňa 15. novembra 2017, č.k. 2Co/359/2015-224, ktorým zrušil pôvodný rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 28.mája 2015, č.k. 9C/1/2013-196 a vec mu vrátil na ďalšie konanie so záväzným

právnym názorom v bode 10: „...Odvolací súd má za to, že súd prvej inštalácie mal pri skúmaní nesprávneho úradného postupu vychádzať z ustanovenia § 9 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z.z., ktorého novela nadobudla účinnosť až 01.01.2013, podľa ktorého pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu vyšetrovateľa Policajného zboru, povereného príslušníka Policajného zboru, vyšetrovateľa finančnej správy alebo povereného pracovníka finančnej správy spočívajúceho v porušení povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, v nečinnosti pri výkone verejnej moci alebo v zbytočných prietahoch v konaní možno vychádzať len z výsledkov vybavenia žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa Policajného zboru, povereného príslušníka Policajného zboru, vyšetrovateľa finančnej správy alebo povereného pracovníka finančnej správy prokurátorom. Inak povedané, predmetné ustanovenie napriek jeho účinnosti (01.01.2013) bolo možné použiť aj na konania začaté pred nadobudnutím účinnosti novely zákona, nakoľko predmetný zákon č. 514/2003 Z. z. v prechodných a záverečných ustanoveniach ohľadom aplikácie novely neurčuje žiadne pravidlá, pričom ide o čiastočne procesný predpis, v rámci ktorého platí princíp okamžitej aplikability procesných noriem. Z uvedeného teda vyplýva, že už súd prvej inštalácie mal k dispozícii konštatovanie ohľadom prietahov v konaní v predmetnej veci (hoci nepriamo), a preto prvá podmienka podľa názoru odvolacieho súdu t. j. nesprávny úradný postup spočívajúci v prietahoch v konaní v predmetnej trestnej veci splnená bola. Súd prvej inštalácie sa mal potom zaoberať samotnou škodou (nemajetkovou ujmu) a príčinnou súvislosťou medzi škodou a nesprávnym úradným postupom“. Podľa § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom od 01.01.2013 priznanie nemajetkovej ujmy nastupuje až v prípade, ak konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením. Následne sa nemajetková ujma určuje s prihliadnutím na osobu poškodeného a jeho doterajší život, prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy sa posudzuje vzhľadom na okolnosti, za ktorých k nej došlo, ako aj vzhľadom na závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v jeho súkromnom živote, prípadne v spoločenskom uplatnení a to podľa noriem súkromného práva. Žalobca nepreukázal, že mu vznikla nemajetková ujma v ním požadovanej výške, teda žalobca neunesol svoje dôkazné bremeno a nepreukázal svoje tvrdenia, keďže od roku 2006 je nepretržite vo väzbe, resp. vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený na doživotie a to za založenie zločineckej skupiny a súčasne trestného činu usmrtenia dvoch osôb. Súd preto žalobu zamietol.

3. Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že v každom konaní treba vždy zvažovať, či nenastali okolnosti, ktoré vznik nemajetkovej ujmy vyvracajú. V podmienkach danej veci je takouto okolnosťou skutočnosť, že žalobca bol obmedzený na slobode dňa 24. augusta 2006 v súvislosti s inou trestnou vecou, v ktorej bol Špecializovaným trestným súdom v Pezinku rozsudkom sp. zn. BB-3/2008 zo dňa 24.februára 2009 uznaný vinným zo spáchania viacerých závažných trestných činov, za čo bol odsúdený na výnimočný súhrnný trest odňatia slobody na doživotie. Označená trestná vec bola právoplatne ukončená Najvyšším súdom SR rozhodnutím sp. zn. 2Tos/5/2009 zo dňa 13.9.2010, ktorým bolo zamietnuté odvolanie žalobcu. Obmedzenie osobnej slobody žalobcu trvá nepretržite teda od 24.augusta 2006 doposiaľ. I keď je potrebné vychádzať z predpokladu, že pre prietahy neprimerane dlhé trestné konanie je spôsobilé vyvolať stav neistoty, úzkosti alebo iné psychické ťažkosti, voči ktorému stavu žalobca v súdnej veci smeruje odškodnenie, je v pomeroch súdnej veci nutné zohľadniť to, že žalobca je osobou, ktorá mala s postavením obvineného alebo obžalovaného v trestnom konaní nepochybne skúsenosť, pretože počas namietaného trestného konania, bol väzobne stíhaný za inú obzvlášť závažnú trestnú vec, a následne vykonával aj výnimočný trest odňatia slobody na doživotie, za svoj iný trestný čin (počas napadnutého trestného stíhania bol už v súlade so zákonom obmedzený vo svojej osobnej slobode). Trest odňatia slobody na doživotie je v Slovenskej republike najvyšším prípustným trestom, a preto žalobcovi nebolo možné v súvislosti s ďalším trestným stíhaním ani uložiť prísnejší trest. V pomeroch súdnej veci nie je preto možné uzavrieť, že hlavná príčina žalobcom tvrdeného stavu narušenia psychickej integrity, keď okrem negatívneho vplyvu trestného stíhania na jeho osobu (pocity krivdy, úzkosti, neistoty) iné okolnosti nemajetkovej ujmy netvrdil, respektíve v tomto smere nenavrhol žiadne dokazovanie, korešponduje práve s namietanými prietahmi trestného stíhania. Existencia priamej súvislosti príčiny a následku, t. j. namietaného trestného stíhania a psychickej ujmy nemá základ vo výsledkoch dokazovania. V súdnej veci nebolo tvrdené ani preukázané, že by u žalobcu v priebehu namietanej dĺžky prípravného konania trestného stíhania - prietahov - nastali konkrétne okolnosti ohľadom jej reálneho dopadu do života žalobcu, pričom ani potencialita ujmy z výsledku trestného konania (hrozba trestom)

už nemohla zasiahnuť do jeho života. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie v danom prípade dostatočným spôsobom zohľadnil všetky skutočnosti vyplývajúce z vykonaného dokazovania. Námitka žalobcu, že súd prvej inštancie nevykonával ním navrhovaný dôkaz zopakovaním jeho výsluchu v tomto smere neobstoí. Pocity neistoty, úzkosti, krivdy voči ktorým žalobca v súdnej veci smeruje odškodnenie sú psychické kategórie, pričom boli predmetom argumentácie žalobcu pri jeho výsluchu dňa 18.decembra 2014 (č. 1. spisu - 141) doplnenej písomným podaním zo dňa 20.mája 2015 ( č. 1. spisu 171) a 12.6.2018 (č. 1. spisu 245). Žalobca mal možnosť prostredníctvom svojej zástupkyne vyjadrovať sa k veci, k argumentom protistrany a podávať písomné stanoviská. Vzhľadom na okolnosti súdnej veci správne súd prvej inštancie uzavrel, že vykonanie ďalšieho výsluchu žalobcu nie je účelné, a preto odvolací súd zastáva názor, že vo vzťahu k žalobcovi v súdnej veci nedošlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie bolo dostatočné. Žalobca v konaní argumentoval judikatúrou Najvyššieho súdu Českej republiky, ako aj judikatúrou ESĽP vzťahujúcou sa k vzniku nemajetkovej ujmy, k čomu odvolací súd prednáša, že právna úprava v Českej republike (§ 13, § 31a ods. 1, § 32 ods. 3 zákona č. 82/1998 Sb.) sa v tejto časti úpravy odlišuje od právnej úpravy zákona č. 514/2003 Z. z.. Pre účely rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky, a teda aj pre účely podľa zákona č. 514/2003 Z. z. nie je judikatúra Českej republiky primárnym, určujúcim prameňom rozhodovacej činnosti v Slovenskej republike, i keď v mnohých otázkach vychádza z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu.

4. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zastúpení advokátom včas dovolanie z dôvodu podľa § 420, písm. f) CSP. V dovolaní zopakoval doterajší skutkový stav a poukázal na relevantné právne predpisy. Namietal, že už v odvolaní z 20.08.2018 poukázal na príslušnú judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky (napr. rozsudok sp.zn. 30 Cdo/401/2010 z 20.10.2011) v zmysle ktorej ak zistí súd, že nie je namieste nahradenie zistenej nemajetkovej ujmy priznaním zadosťučinenia v peniazoch, a nemajetkovú ujmu nebolo možné odškodniť inak, konštatuje porušenie práva poškodeného vo výroku rozhodnutia, aj keď to žalobca nepožadoval. Žalobca teda namietal, že výrok rozsudku z 28.júna 2018 o zamietnutí žaloby odporuje zneniu ust. § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. Krajský súd v rozsudku z 13.októbra 2021 k tejto námietke uviedol, že predpokladom zodpovednosti nie je len existencia nesprávneho úradného postupu (ustálené uznesením z 15.novembra 2017), ale kumulatívne s ním aj vznik nemajetkovej ujmy (škody) a príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom ujmy (ods. 15 rozsudku). K judikatúre Najvyššieho súdu Českej republiky, ako aj judikatúre ESĽP vzťahujúcou sa k vzniku nemajetkovej ujmy odvolací súd uviedol, že právna úprava v Českej republike sa v tejto časti úpravy odlišuje od právnej úpravy zákona č. 514/2003 Z.z. (ods. 19 rozsudku). Česká súdna prax dospela k záveru, že súd konajúci o náhrade škody alebo nemajetkovej ujmy, je povinný - pokiaľ dôjde k záveru o porušení práva štátom, z úradnej moci (aj bez návrhu poškodeného) - konštatovať, že k porušeniu práva poškodeného štátom došlo. Najvyšší súd Českej republiky (vo vzťahu k § 31a ods. 2 zákona č. 82/1998 Sb., ktorého dikcia je takmer zhodná s § 17 ods. 2 slovenského zákona č. 514/2003 Z.z.) s poukazom na § 153 Občianskeho súdneho poriadku uviedol: „V danom prípade totiž spôsob vyporiadania vzťahu medzi účastníkmi vyplýva priamo z právneho predpisu a v tomto ohľade obmedzuje účastníkov v možnosti so svojimi návrhmi voľne nakladať, pretože súd rozhodne o konkrétnej forme zadosťučinenia podľa poradia určeného v § 31a ods. 2 zák. č. 82/1998 Sb. za súčasného posúdenia primeranosti zvolenej formy zadosťučinenia utrpenej nemajetkovej ujme“ (rozsudky Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 1684/2010 z 29.06.2011 a sp. zn. 30 Cdo 2387/2012 z 23.04.2013 pod č. R 72/2013). Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti má žalobca za to, že výrok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby odporuje zneniu ust. § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. Neobstoí ani tvrdenie odvolacieho súdu, pretože dikcia českého a slovenského zákona je takmer zhodná. Konanie nebolo spravodlivé, pretože napriek tomu, že prieťahy v trestnom konaní vedenom proti žalobcovi za vraždu Š. E. konštatoval jednak špeciálny prokurátor ako aj krajský súd v uznesení z 15.11.2017, súd prvej inštancie žalobu zamietol a odvolací súd tento rozsudok potvrdil, pričom žalovanej (ktorá je zodpovedná za prieťahy v konaní) priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Žalobca v dovolaní ďalej namietal neuskutočnenie jeho výsluchu k výške nemajetkovej ujmy. Uviedol, že odvolací súd si protirečí, keď v uznesení z 15.11.2017 vyčíta súdu prvej inštancie, že v súvislosti so

vznikom nemajetkovej ujmy nevykonan žiadne dokazovanie a v rozsudku z 13.10.2021 v ods. 19 konštatuje, že výsluch žalobcu nebol potrebný a dokazovanie súdom prvej inštancie bolo dostatočné. Odvolací súd zmenil názor napriek tomu, že vo veci samej sa nič nezmenilo. Súdom prvej inštancie po zrušení rozsudku z 28.05.2015 a vrátení veci na ďalšie konanie nevykonan žiadne dokazovanie. Uviedol, že EŠLP v rozsudku Pönkä proti Estónsku z 08.11.2016 č. 64160/11 konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru, lebo vnútroštátny súd nevypočul sťažovateľa (väzňa) osobne pred súdom a nepoužil ani inú alternatívu výsluchu v občianskoprávnom konaní.

6. K nemajetkovej ujme žalobca uviedol, že trestné stíhanie za vraždu Š. E. trvalo v prípravnom hnaní extrémne dlhú dobu a to od vznesenia obvinenia 20.02.2007 do podania obžaloby 29.10.2015, t. j. 8 rokov 8 mesiacov a 9 dní žalovaná nepochybne porušila všetky lehoty v zmysle § 209 Tr. por. a nemôže úspešne poprieť nárok žalobcu na priznanie nemajetkovej ujmy. Prístup k dôkaznému bremenu v takýchto prípadoch musí zohľadňovať, že porušenými sú najvážnejšie hodnoty osobnosti jednotlivca, jeho súkromie, rodinné väzby, a satisfakcia má zmierniť prežitý stres, pocit bezmocnosti, narušenie viery v spravodlivosť, neistotu a úzkosť. Miera dôkaznej povinnosti, kladená na žalobcu pre unesenie dôkazného bremena, musí byť prakticky splniteľná. Pritom nie je pochybné, že vedenie trestného stíhania, či zbytočné prieskumy predstavujú vždy neoprávnený zásah do osobnosti obvineného, ktorého mieru možno ustáliť s poukazom na obsah spisu, a to použitím všeobecných znalostí súdu o prejavoch ich následkov na osobnosti človeka.

7. Žalovaná Slovenská republika v zastúpení Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky vo vyjadrení zo dňa 15. decembra 2022 k dovolaniu žalobcu uviedla, že dovolaním napadnutý rozsudok v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie považuje sa skutkovo a právne správny a plne sa stotožňuje s jeho odôvodnením.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dovolanie uznesením zo dňa 31. júla 2024 sp. zn. 7Cdo/44/2023 pôvodne odmietol podľa § 447, písm. f) CSP, pretože nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

9. Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom zo dňa 13. mája 2025 rozhodol, že Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/44/2023 z 31. júla 2024 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/44/2023 z 31. júla 2024 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Nález bol najvyššiemu súdu doručený dňa 20. mája 2025 a dovolacia vec je vedená pod sp. zn. 8Cdo/90/2025.

10. Ústavný súd konštatoval, že sťažovateľ proti namietanému uzneseniu formuluje tri námietky. Prvú, že najvyšší súd nereagoval na dovolaciu námietku o nevykonaní jeho opakovaného výsluchu. K tomu sťažovateľ v dovolaní uviedol, že krajský súd si protirečí, keď najprv konštatoval, že okresný súd k vzniku nemajetkovej ujmy nevykonan žiadne dokazovanie, no v druhom rozhodnutí považoval okresným súdom vykonané dokazovanie za dostatočné napriek tomu, že okresný súd po vrátení veci žiadne dokazovanie nevykonan. K tejto dovolacej argumentácii, ktorá spadá pod sťažovateľom v dovolaní označený dovolací dôvod porušenia práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP, treba uviesť, že nie je iracionálna. Preto mal na ňu najvyšší súd v odôvodnení namietaného uznesenia zareagovať.

11. Druhá sťažnostná námietka sa týkala otázky, či je súd povinný vo výroku rozsudku konštatovať porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov, ak dospeje k záveru, že v postupe OČTK boli prieskumy. Najvyšší súd sa s touto otázkou sčasti vysporiadal.

12. Tretia sťažnostná námietka sa týka neprimeraného a nesplniteľného dôkazného bremena k vzniku a výške nemajetkovej ujmy, ktorým súdy sťažovateľa zaťažili. Krajský súd k tejto námietke všeobecne

uviedol, že peňažné zadosťučinenie možno priznať až vtedy, ak dostatočným prostriedkom nápravy nie je samotné konštatovanie porušenia práva a nemajetkovú ujmu nemožno uspokojiť inak a že jeho výška musí byť založená na konkrétnych hľadiskách vychádzajúcich z dokazovaním zisteného skutkového stavu, najmä následkov v oblastiach života poškodeného.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), opätovne preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné, a preto podľa § 449 ods.1 CSP napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu zrušil a podľa § 450 CSP vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

14. Podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok („CSP“) dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Preskúmaním veci dovolací súd zistil, že Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací už v odôvodnení zrušujúceho uznesenia zo dňa 15. novembra 2017, č.k. 2Co/359/2015-224, bod 10 konštatoval, že „.... už súd prvej inštancie mal k dispozícii konštatovanie ohľadom prieťahov v konaní v predmetnej veci (hoci nepriamo), a preto prvá podmienka podľa názoru odvolacieho súdu t.j. nesprávny úradný postup spočívajúci v prieťahoch v konaní v predmetnej trestnej veci splnená bola“.

16. Dovolací súd preto z toho záveru vychádzal. Spornou v dovolacom konaní bola právna otázka, či táto skutočnosť mala byť konštatovaná súdmi vo výrokoch súdu prvej inštancie resp. odvolacieho súdu v rozhodnutiach vydaných v ďalšom konaní nadväzujúcom na uvedené zrušujúce uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co/359/2015-224. Žalobca v dovolaní namietal nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 17 ods.2 zák. č. 514/2003 Z. z. podľa ktorého: „V prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak“. Na návrh žalobcu súd prvej inštancie pripustil zmenu žaloby uznesením zo dňa 15.mája 2013, č.k. 9C/1/2013-93 tak, že 1. „Odporca Slovenská republika zastúpená Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky je povinná navrhovateľovi zaplatiť náhradu škody spôsobenú nesprávnym úradným postupom v sume 4.000 eur, ktorá povinnosť sa ukladá zastúpenému Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. 2. Odporca Slovenská republika zastúpená Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky je povinná navrhovateľovi zaplatiť náhradu škody spôsobenú nesprávnym úradným postupom v sume 3.000 eur, ktorá povinnosť sa ukladá Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Súd prvej inštancie rozhodol tak, že: „Súd zmenu návrhu v časti, v ktorej sa navrhovateľ domáha, aby súd vyslovil, že základné práva navrhovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods.2 Ústavy SR v bolo porušené nepripúšťa“.

17. Ústavný súd v bode 22, 23 odôvodnenia nálezu uviedol, že: „Najvyšší súd dôvodnosť tejto dovolacej námietky sťažovateľa odmietol len preto, že sťažovateľ nepodal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o nepripustení zmeny žalobou, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov. To možno vyvodiť z na okraj uvedenej konštatácie najvyššieho súdu, že podľa § 17 ods. 2 zákona o zodpovednosti štátu za škodu v spojení s § 137 písm. b) CSP (žalobou možno žiadať rozhodnúť o nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu) možno požadovať, aby súd rozhodol i o konštatovaní porušenia práva. Tento záver najvyšší súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti doplnil, keď uviedol, že ide o návrhové konanie a súdy nemohli postupovať nad rámec žalobného návrhu, ktorý bol po uznesení o nepripustení zmeny žaloby ustálený. Až toto vyjadrenie dovysvetľuje,

prečo podľa najvyššieho súdu musel sťažovateľ podať odvolanie proti uzneseniu o nepripustení zmeny žalobného návrhu. Z odôvodnenia namietaného uznesenia to zrejme nie je. Na okraj uvedený názor najvyššieho súdu, že žalobou podľa § 137 písm. b) CSP možno požadovať, aby súd vo výroku rozsudku konštatoval porušenie práva podľa § 17 ods. 2 zákona o zodpovednosti štátu za škodu, je v rozpore s jeho tvrdením, že súdy by konali nad rámec žalobného návrhu. Ak je podľa § 137 písm. b) CSP predmetom sporu nárok na usporiadanie práv a povinností strán a určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu, tak súd nie je viazaný žalobným návrhom, ale je oprávnený a zároveň povinný rozhodnúť spôsobom, ktorý vyplýva z osobitného predpisu. To je v aktuálnom procesnom predpise vyjadrené v § 140 ods. 3 CSP, podľa ktorého sa za zmenu žaloby nepovažuje úkon žalobcu, ktorým mení uplatnený nárok, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu. Preto je bez významu, že sťažovateľ nepodal odvolanie proti uzneseniu o nepripustení zmeny žalobného návrhu“.

18. Dovolací súd na základe uvedeného konštatuje, že návrh žalobcu v časti, v ktorej sa žalobca v rámci zmeny žaloby domáhal, aby súd vo výroku rozsudku vyslovil, že základné práva navrhovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods.2 Ústavy SR boli porušené, vyplýva z ustanovenia § 17 ods.2 zákona č. 514/2003 Z.z. Súd prevej inštancie preto bol oprávnený a povinný o tom rozhodnúť vo výroku rozsudku aj bez návrhu. K týmto skutočnostiam mal byť vypočutý žalobca .

19. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na body 17,18,19 nasledovne : „ Sťažovateľ od najvyššieho súdu dôvodne žiadal vysvetliť, či a prečo môže byť totožný výsluch krajským súdom vyhodnotený raz ako žiadne dokazovanie, no následne ako dostatočné dokazovanie. Najvyšší súd až vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti vysvetlil, z akého dôvodu túto dovoláciu námietku považoval za nedôvodnú. To však nemôže nahradiť jeho povinnosť reagovať na podstatné dovolacie námietky v odôvodnení rozhodnutia o dovolaní. Nedôvodnosť tejto dovolacej námietky najvyšší súd vysvetľuje tým, že krajský súd nie je viazaný skorším procesným názorom k rozsahu dokazovania, ak zmenu v rozsahu nevyhnutného dokazovania riadne zdôvodní, čo krajský súd urobil. S týmto všeobecným argumentom možno súhlasiť. No bez ďalšieho nie je dostatočne adresnou reakciou na okolnosti veci sťažovateľa. Niečo by malo byť príčinou zmeny v hodnotení potreby vykonania ďalšieho dokazovania (napr. vykonaním ďalších dôkazov alebo zmenou právneho posúdenia pominula potreba dokazovať vznik a výšku nemajetkovej ujmy). Nemožno vylúčiť ani to, že krajský súd pri prvom rozhodovaní pri konštatácii o nevykonaní dokazovania k vzniku a výške nemajetkovej ujmy opomenul zohľadniť výsluch sťažovateľa, keďže vtedy nebol pre jeho rozhodnutie podstatný. Sťažovateľ nedostal odpoveď na protirečivé konštatovania krajského súdu o nevykonaní žiadneho dokazovania ku vzniku nemajetkovej ujmy a neskôr, bez akejkoľvek zmeny v dokazovaní či právnom posúdení, o dostatočnosti dokazovania. Potrebu odpovedať sťažovateľovi na túto dovoláciu námietku umocňuje aj to, že dokazovanie, ktoré krajský súd vyhodnotil ako dostatočné a výsluch sťažovateľa za podrobný, okresný súd vykonal počas toho. ako zastával právny názor, že v civilnom spore nemožno posudzovať nesprávny postup OČTK, a teda nemožno ani rozhodnúť o náhrade nemajetkovej ujmy. To je spôsobilé vyvolať pochybnosť o tom, či bol sťažovateľ vôbec vypočutý k okolnostiam vzniku a výšky nemajetkovej ujmy“.

20. Dovolací súd pôvodne vychádzal zo zistenia odvolacieho súdu, že obmedzenie osobnej slobody žalobcu trvá nepretržite teda od 24.augusta 2006 doposiaľ. I keď je potrebné vychádzať z predpokladu, že pre prietahy neprímerane dlhé trestné konanie je spôsobilé vyvolať stav neistoty, úzkosti alebo iné psychické ťažkosti, voči ktorému stavu žalobca v súdnej veci smeruje odškodnenie, je v pomeroch súdnej veci nutné zohľadniť to, že žalobca je osobou, ktorá mala s postavením obvineného alebo obžalovaného v trestnom konaní nepochybne skúsenosť, pretože počas namietaného trestného konania, bol väzobne stíhaný za inú obzvlášť závažnú trestnú vec, a následne vykonával aj výnimočný trest odňatia slobody na doživotie.

21. Ústavný súd v bode 26 odôvodnenia nálezu uviedol, že: „ Krajský súd správne prihliadol na tieto vo veci sťažovateľa podstatné okolnosti. No nebolo príliehavé aj v kontexte odvolacej argumentácie sťažovateľa pomenovať ich ako okolnosti vylučujúce vznik nemajetkovej ujmy. Najmä, ak predtým konštatoval, že prietahy vo vyšetrovaní bezpochyby negatívne zasahujú do života poškodeného, čo

možno chápať ako konštatáciu o vzniku nemajetkovej ujmy. Priliehavejšie sa javí pomenovať tieto okolnosti napríklad ako okolnosti odôvodňujúce záver, že konštatovanie porušenia práva je dostatočným zadosťučinením, alebo ako okolnosti odôvodňujúce neodškodnenie nemajetkovej ujmy v peniazoch, keďže s prihliadnutím na okolnosti, ktoré sú demonštratívne určujúce pre výšku peňažného odškodnenia, by táto bola pre tieto vo veci sťažovateľa podstatné okolnosti nulová. A to po zohľadnení napríklad aj výšky finančného zadosťučinenia, ktoré bolo sťažovateľovi už celkovo priznané inými súdmi za prietahy vo vyšetrovaní, ktoré žiadal odškodniť“.

22. Najvyšší súd vychádza z právneho záveru ústavného súdu, že uvedené okolnosti musí odvolací súd opätovne vyhodnotiť v ďalšom konaní v súvislosti s aplikáciou ustanovenia § 17 ods.2 a ods.3 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.